

Szegedi Ítéltábla

Az ügy száma:

Pf.II.20.492/2021/5.

A felperes:

(felperes neve) ((felperes címe).)

A felperes meghatalmazott jogi képviselője:

Dr. Szepesházi Péter ügyvéd (ügyvéd címe.)

Az alperesek:

I. rendű alperes: (I. r. alperes neve) (cím1)

II. rendű alperes: (II. r. alperes neve) (cím2.)

III. rendű alperes: (III. r. alperes neve) (cím3.)

Az I-II-III. rendű alperesek meghatalmazott jogi képviselője:

Kardos, Pető és Törőcsik Társas Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Törőcsik Tamás;
ügyvédi iroda címe.)

A per tárgya:

Szerződés érvénytelenségének megállapítása

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Szegedi Törvényszék, 7.P.21.245/2021/10.

A fellebbezést benyújtó fél:

Felperes, 7.P.21.245/2021/11.

Í T É L E T

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét **helybenhagyja.**

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I-II-III. rendű alpereseknek, mint együttes jogosultaknak 234 985 (kettőszázharmincnégyezer-kilencszáznyolcvanöt) Ft másodfokú perköltséget.

A feljegyzett 592 089 (ötszázkilencvenkétezer-nyolcvankilenc) Ft fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

A tényállás

[1] A felperes 2006. november 27. napján hitelkérelmet nyújtott be a II. rendű alpereshez a (ingatlan címe) szám alatti lakásingatlan megvásárlásához szükséges 4 100 000 Ft összegű deviza alapú kölcsön 25 éves futamidőre történő biztosítása iránt. Ezzel egyidejűleg teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt kockázatfeltáró nyilatkozatot írt alá az alábbi tartalommal: "Alulírottak jelen nyilatkozat aláírásával tudomásul vesszük, hogy az (bank neve) Bank Rt. az általunk forintban igényelt, de devizában nyilvántartott lakás- és jelzálog típusú kölcsön összegét forintban folyósítja. A folyósított összeg a folyósítás napján érvényes, az (bank neve) Bank Rt. által alkalmazott deviza vételi árfolyamon kerül kiszámításra. A kölcsön törlesztése forintban történik. Az egyes törlesztő részletek forint összegét az (bank neve) Bank Rt. az általa alkalmazott, az esedékesség napját megelőző napon érvényes deviza eladási árfolyam alapján határozza meg. Tudomással bírnak arról, hogy a kölcsönszerződésben rögzített deviza árfolyama napról napra változik (euró esetében meghatározott +/- 15%-os sávban, svájci frank esetében pedig bármilyen irányban és bármilyen mértékben), ezért az esedékesség napján megfizetendő törlesztő részlet forint összege előre nem megállapítható. Amennyiben a folyósítás napján érvényes árfolyamhoz képest a forint árfolyama gyengül, a devizában megállapított törlesztő részletek forintban megfizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet. Tudomásul vesszük, hogy az igényelt kölcsön törlesztéséül szolgáló lakossági folyószámlán – a kölcsönszerződésben szereplő devizanem állandó változására figyelemmel – olyan forint összeget kell biztosítanunk, amelyből az (bank neve) Bank Rt. az esedékesség időpontjában le tudja vonni az aktuális törlesztő részlet összegét. Amennyiben az esedékesség napján a törlesztő részlet megfizetéséhez szükséges fedezet nem áll a kölcsönszerződéshez kapcsolódó lakossági folyószámlán rendelkezésre, az (bank neve) Bank Rt. a hátralékos követelés késedelmi kamattal növelt forintösszegét későbbi időpontban is jogosult a banknál vezetett lakossági folyószámlánkról beszedni. A hátralékos követelés késedelmi kamattal növelt forint összege a beszedés napján az (bank neve) Bank Rt. által alkalmazott deviza eladási árfolyamon kerül megállapításra. Kijelentjük, hogy a fentiekre figyelemmel a devizában nyilvántartott kölcsön folyósítását úgy kérjük, hogy az árfolyamváltozásból eredő kockázat jellegét megértettük, a felmerülő kockázatot viseljük. Kijelentjük továbbá, hogy az (bank neve) Bank Rt.-vel szemben az általa alkalmazott deviza vételi és eladási árfolyam változásának kockázatából eredő igényt nem érvényesítünk."

[2] A jelzálogjoggal biztosított devizában nyilvántartott lakáshitel fogyasztói kölcsönszerződés megkötésére 2006. december 22. napján került sor, amelyet közjegyzői okiratba foglaltak. A közjegyzői okirat többek között azt tartalmazta, hogy a felperes, valamint az I. és II. rendű alperesek kérték a jelzálogjoggal biztosított devizában nyilvántartott lakáshitel kölcsönszerződés közjegyzői okiratba foglalását, ebben a hitelezők osztatlan szolgáltatásként egyetemleges kötelezettséget vállaltak arra, hogy az okiratban meghatározott összegben és feltételekkel az adósok, mint egyetemleges jogosultak részére svájci frankban (CHF) nyilvántartott lakáshitelt nyújtanak vásárlási célra az ott megjelölt

ingatlanra alapított jelzálogjog fedezet mellett. Az adósok tudomásul vették, hogy a szerződés alapján nyújtott kölcsön, annak ügyleti kamata és kezelési költsége, valamint a késedelmi kamat és az egyéb költségek a folyósítást követően devizában kerülnek meghatározásra. A hitelezők a bank által alkalmazott deviza vételi és eladási árfolyamot a bankfiókokban teszik közzé. Az adósok egyetemlegesen kötelezték magukat a kölcsön visszafizetésére és annak a szerződés szerinti járulékaik megfizetésére, a zálogkötelezettek pedig annak tűrésére, hogy a zálogjogosult követelésének biztosítására szolgáló zálogtárgyból kielégítést keressen, amennyiben az adósok nem teljesítik a zálogjoggal biztosított tartozásukat.

[3] A szerződés I.2. pontja szerint a kölcsön összege 3 835 000 Ft, amelynek devizában való megállapítása a folyósítás napján érvényes, a bank által alkalmazott deviza vételi árfolyamon történik, amellyről a hitelezők az adósokat a folyósítási értesítés megküldésével tájékoztatják. Az I.3. pont a folyósítás feltételeit tartalmazta azzal, hogy a hitelezők a kölcsönt forintban folyósítják. A kölcsön deviza összegét a hitelezők a folyósítás napján érvényes, a bank által alkalmazott deviza vételi árfolyamon állapítják meg. A THM induló értéke évi 4,34 %, a kezelési költség az okirat aláírásakor 0 %, a második ügyleti év kezdetétől 2,041 %. A II.3. pont szerint a hiteldíj (kamat, kezelési költség) a második ügyleti évtől kezdve változó mértékű, amelyet a hitelezők a kölcsönszerződés fennállása alatt jogosultak egyoldalúan megváltoztatni. A változást a hitelezők az ügyfélforgalom számára nyitva álló helyiségekben (bank neve) Hirdetményben kifüggesztve teszik közzé.

[4] A kölcsönszerződés III. pontjában az adósok egyetemlegesen kötelezték magukat, hogy a devizában nyilvántartott kölcsön - az esetleges árfolyamváltozások figyelembevételével megállapított - forint ellenértékének megfelelő összeget kölcsön jogcímén, valamint annak járulékait (ügyleti kamat, kezelési költség), továbbá a késedelmi kamatot a közjegyzői okirat szerint az esedékességkor megfizetik a hitelezőknek. A szerződő felek megállapodtak abban, hogy a közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződés alapján az adósok terhére mindenkor fennálló kölcsön és járuléktartozás tekintetében annak közokirati tanúsításaként az adósoknak a hitelezőknél vezetett számlái és a hitelezők vonatkozó bizonylatai alapján készített közjegyzői tanúsítványt fogadják el. Az adósok és a zálogkötelezettek alávetették magukat annak, hogy a közjegyzői okirat alapján az adósok terhére fennálló kölcsön és egyéb járuléktartozás összegét esetleges végrehajtási eljárás kezdeményezése esetén is a hitelező felkérésére a fenti módon közjegyző tanúsítsa.

[5] A kölcsönszerződés III.1. pontja szerint a kölcsön futamideje 300 hónap, lejárat időpontja: 2031. december 31. napja, a törlesztés kezdete 2007. január 1. napja. A szerződés III.2. pontjában a hitelezők a tőketörlesztésre a futamidő első 53 hónapjára haladékot, azaz türelmi időt biztosítottak, amely alatt az adósok csak a hiteldíjat (kamat, kezelési költség) kötelesek megfizetni, annak lejártát követően a hátralévő futamidő alatt egyenletes törlesztéssel kötelesek teljesíteni. Az egyes fizetendő törlesztőrészek összegét a bank az általa alkalmazott, az esedékesség napját megelőző napon érvényes deviza eladási árfolyam alapján határozza meg. A hitelezők az első törlesztőrészlet folyósítása napján esedékes, a banknál alkalmazott deviza eladási árfolyamon számított deviza összegéről a folyósításról szóló értesítő megküldésével tájékoztatják az adósokat.

[6] Az I. rendű alperes 2006. december 29. napján folyósítási értesítőt küldött a felperesnek arról, hogy a folyósítandó kölcsön összege 24605,42 CHF, a kölcsön induló havi törlesztőrésze 80,99 CHF, amelyet a kölcsönszerződés szerinti esedékességi időpontban és módon kell teljesíteni. A közjegyző 2015. december 21. napján közjegyzői tanúsítványt állított ki, amely tartalmazta, hogy a kölcsönszerződés alapján a hitelező az adós részére 3 835 000 Ft kölcsönt nyújtott, a kölcsönszámlán fennálló hátralékos tartozását a felperes többszöri felszólítás ellenére nem rendezte, ezért a 2006. december 22. napján kelt közjegyzői okirat V.1. pontjában foglaltak, valamint a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV.

törvény (Ptk.) 525. § (1) bekezdés c) pontjára hivatkozással a hitelező a kölcsönszerződést azonnali hatállyal felmondta. Ezzel az adós tartozását lejárttá tette oly módon, hogy a fennálló teljes tartozása annak járulékaival együtt egyösszegben vált esedékessé. A közjegyző tanúsította, hogy az adósnak az I. rendű alperesnél vezetett hitelszámláján fennálló teljes tartozásának összege 2015. december 11. napján 5 072 995 Ft tőketartozás, 156 206 Ft esedékes ügyleti kamat, 85 032 Ft kezelési költség, 5662 Ft késedelmi kamat, mindösszesen: 5 320 895 Ft.

[7] A II. rendű alperes 2016. január 15. napján kelt nyilatkozatában, mint engedményező, tájékoztatta a felperest, hogy a kölcsönügyletből eredő teljes követelést a III. rendű alperesre engedményezte. A közjegyző a III. rendű alperes kérelmére 2017. február 7. napján végrehajtási záradékot állított ki, amely alapján a felperes ellen 046.V.0223/2017. számon végrehajtási eljárás indult, ami jelenleg is folyamatban van.

[8] A felperes az eljárás során kérte a végrehajtási eljárás megszüntetését, amely kérelmet a Szegedi Törvényszék a P.21.862/2017/23. számú végzésében elutasított, azt a Szegedi Ítéltábla a Pkf.II.20.042/2019/2. számú végzésében helybenhagyott.

[9] Az alperesek a DH2. tv. szerinti elszámolást elkészítették, az elszámolólevelet a felperes 2015. május 4. napján átvette, az azt érintő panasza utóbb elutasításra került.

A felperesek keresete, az alperesek ellenkérelme

[10] A felperes keresetét 2017. május 16. napján a Fővárosi Törvényszéknél terjesztette elő első ízben, amelyben a kölcsönszerződés létre nem jöttének, egyes általa megjelölt szerződési feltételek tisztességtelenségének megállapítását kérte. A keresetlevél áttételét követően a Szegedi Törvényszéken folytatódó eljárásban a felperes keresetét fenntartotta. Elsődlegesen a szerződés létre nem jöttének, másodlagosan a szerződés érvénytelenségének megállapítását kérte, az érvénytelenség jogkövetkezményének alkalmazásával. A bíróság felhívására a jogkövetkezményeket illetően keresetét pontosította. Ezen eljárásban keresetét kiterjesztette, a III. rendű alperest perbe vonta. Az alperesek ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Az elsőfokú bíróság a 6.P.20.768/2019/29. számú ítéletében a felperes keresetét elutasította, a Szegedi Ítéltábla a Pf.II.20.197/2020/8. számú végzésében az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította. Kifejtette, a felperes keresetét több ízben módosította, a másodfokú eljárás során vizsgálható keresetben a felperes elsődlegesen a szerződés létre nem jöttének, másodlagosan teljes érvénytelenségének megállapítását kérte, harmadlagos keresete az egyes szerződési feltételek tisztességtelensége okán a szerződés részleges érvénytelenségének megállapítására irányult. A kereset azonban nem felelt meg a DH2.tv. 37. § (1) bekezdésében foglaltaknak, ezért a megismételt eljárásban a felperesnek keresetét a fentiek szerint pontosítania kellett.

[11] A megismételt eljárásban a felperes egyéb igényei mellett hivatkozott a szerződés árfolyamrés alkalmazása miatti érvénytelenségére. Utóbb levezette az általa helyesnek ítélt elszámolást. Az alperesek a megismételt eljárásban változatlanul a kereset elutasítását kérték.

[12] Az elsőfokú bíróság a pert megszüntette, a fellebbezés folytán az ítéltábla a Pkf.II.20.157/2021/2. számú végzésében az elsőfokú bíróság végzését hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot újabb eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasította, megállapítva, hogy a felperes módosított keresete megfelel a DH2.tv. 37. § (1) bekezdésében foglaltaknak.

[13] A folytatódó eljárásban a felperes fenntartotta a keresetét az érvénytelenség megállapítása és a szerződés hatályossá nyilvánítása tekintetében, míg a III. rendű alperest

7 401 113 Ft megfizetésére kérte kötelezni. Érvénytelenségi okként az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás tisztességtelenségére és az árfolyamrés miatti érvénytelenségre hivatkozott. Állította, az alperes által az árfolyamkockázatot illetően a szerződéskötés során nyújtott tájékoztatás nem elégíti ki az EUB C-186/16. számú ítéletben rögzített követelményeket, a bank nem bocsátotta rendelkezésére az e tekintetben releváns valamennyi információt. Alapvető követelmény, hogy a fogyasztó a tájékoztatás alapján képes legyen felismerni az árfolyamváltozás pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt gazdasági következményeit. Az átláthatóság követelményét úgy értelmezte, hogy fel kellett tüntetni azon mechanizmus konkrét működését, amelyre az érintett feltétel utal és részletezni kell ennek a mechanizmusnak a többi feltételben előírt mechanizmussal fennálló viszonyát. Álláspontját eseti döntésekkel kívánta alátámasztani. Az árfolyamrés miatti érvénytelenséget az EUB C-118/17. számú ítéletében foglaltakra alapította, amely szerint a DH1. tv. 3. § (1) bekezdése a jogvitában nem alkalmazható. Ennek lényege, hogy bizonyos szerződési feltételeket jogszabály útján minősítettek tisztességtelennek és semmisnek, valamint azokat az adott szerződés érvényben tartása érdekében új szerződési feltételekkel helyettesítették, mindez azonban nem fejthet ki olyan hatást, amely gyengíti a fogyasztó számára biztosított védelmet. Kiemelte, az árfolyamrés alkalmazása semmis, a DH1. tv. 3. § (2) bekezdése ugyanakkor az árfolyamrés és a kiesett eladási és vételi árfolyam, mint semmis kikötés helyére az MNB hivatalos deviza középárfolyamát emelte be, ezt az árfolyampótlást azonban nem kérte, miután az az érdekeit gyengítené és a részleges érvénytelenség miatt az árfolyamkockázat terhét továbbra is viselnie kellene. Hangsúlyozta a közösségi jog elsődlegességét. Az EUB felülírja a Kúriának azt a meghatározását, hogy az árfolyamrés költség. Az árfolyamrésre vonatkozó kikötés tisztességtelen, az a szerződésből mellőzendő, emiatt a szerződés egésze érvénytelen.

[14] Az I-III. rendű alperesek érdemi ellenkérelme változatlanul a kereset elutasítására irányult. A CKOT 2015. szeptember 28-i állásfoglalására utalással kiemelték, a felperes utóbb új érvénytelenségi okot jelölt meg, új tények előadásával és új jogszabályhely megjelölésével, azaz eltérő ténybeli alapon nyugvó új érvénytelenségi okot kíván a perben érvényesíteni, emiatt az árfolyamrésre, mint érvénytelenségre való hivatkozása a Pp. 146/A. § (6) bekezdése alapján meg nem engedett keresetváltoztatás. Vitatta az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás tisztességtelenségét, mert abból az átlagosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó mércéjén keresztül a felperes számításba vehette a szerződéshez kapcsolódó árfolyamkockázatot, emellett fel kellett ismernie annak a fizetési kötelezettségeire gyakorolt hatását, továbbá, hogy a kockázatviselés korlátlan és az kizárólag őt terheli. E tájékoztatás kielégíti a világos és érthető megfogalmazás követelményét, kellőképpen átlátható, ennek alátámasztásaként utalt a Kúria Gfv.VI.30.314/2020/17. számú határozatára.

Az elsőfokú bíróság ítélete

[15] A megismételt eljárás eredményeként az elsőfokú bíróság ítéletében a felperes árfolyamrésszel összefüggő, a DH1.tv. 3. § (2) bekezdése mellőzésére hivatkozással előterjesztett keresetváltoztatását és a további keresetét is elutasította. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az I-III. rendű alpereseknek, mint együttes jogosultaknak 15 napon belül 473 850 Ft perköltséget, az államnak külön felhívásra 354 800 Ft eljárási illetéket. Ítélete indokolásában elsődlegesen azt vizsgálta, elbírálható-e érdemben a felperes árfolyamrés érvénytelenségére alapított keresete. Megállapította, az alperesek érdemi ellenkérelmüket 2018. április 5. napján terjesztették elő, a felperes az árfolyamrésre, mint érvénytelenségi okra, első ízben a 2020. február 19. napján benyújtott előkészítő iratában hivatkozott, ezért az

elkésztsége okán a Pp. 146/A. § (1) bekezdése alapján meg nem engedett keresetváltoztatásnak minősül, ezért érdemben nem vizsgálható.

[16] Az árfolyamkockázati tájékoztatást illetően a Kúria 2/2014. PJE. határozatának 1. pontja alapján részletezte a deviza alapú fogyasztói szerződések lényegét, kiemelve, hogy e rendelkezés tisztességtelensége csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor - figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is - nem volt világos, nem volt érthető. E rendelkezés az 1994. május 1. napját követően kötött szerződésekre is alkalmazandó. Utalt az EUB C-186/2016. számú ítélete 93/13. EKG. irányelv értelmezésével kapcsolatos álláspontjára és a szerződő feleket kölcsönösen terhelő együttműködési kötelezettségre [Ptk. 205. § (3) bekezdés]. Megállapította, a deviza alapú szerződések lényege, hogy az adós a kedvező kamatmérték fejében vállalja az árfolyamváltozás kockázatát, annak lényegéről a felperes körültekintő tájékoztatást kapott. Perbeli esetben külön kockázatfeltáró nyilatkozat is készült, szóban pedig a felperes nem kapott attól eltérő tájékoztatást, így tisztában kellett lennie azzal, hogy a forint/CHF árfolyam ránézve kedvezőtlen változása súlyos következményekkel járhat a fizetési kötelezettségeire, azaz, hogy a kockázat korlátlan és kizárólag őt terheli. Megállapította, az árfolyamkockázati tájékoztató megfelel a világosság és érthetőség követelményeinek, a szerződés hosszú futamidejű, ezért a felperes alappal nem feltételezhette, hogy nem következhet be az árfolyamváltozás rá nézve kedvezőtlen változása. Az alperes tájékoztatása megfelelt az EKG irányelv fogyasztóvédelmi rendelkezéseinek, az EUB ítéleteknek, ezáltal az nem tisztességtelen.

[17] Az árfolyamrás tisztességtelensége kapcsán megjegyezte, a felperes forint alapú elszámolásra alapította az árfolyamrészhez kapcsolódó marasztalási keresetét, amelynek kapcsán nincs jelentősége az eladási-, vételi-, illetve középárfolyamoknak, ezért a felperes ezt érintő érvei következetlenek, értelmezhetetlenek.

A fellebbezés és fellebbezési ellenkérelem

[18] A felperes fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását, jogkövetkezményként a szerződés határozathozatalig terjedő időre történő hatályossá nyilvánítását és a III. rendű alperes kötelezését kérte 7 401 113 Ft megfizetésére. Másodlagos fellebbezése az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítására irányult további bizonyítási eljárás lefolytatása érdekében.

[19] Fenntartotta az árfolyamrás tisztességtelensége körében az elsőfokú eljárásban kifejtett érveit azzal, hogy e keresete érdemi vizsgálata nem mellőzhető. Előadta, az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését követő új eljárásban 2021. január 6-án kelt keresetlevelében terjesztette elő az ezzel kapcsolatos igényét, ezért az nem minősül meg nem engedett keresetváltoztatásnak. Megismételte, az elsőfokú eljárásban ennek kapcsán részletesen kifejtett álláspontját. Az árfolyamrás kiesése miatt a szerződés egésze érvénytelen, jogkövetkezményként a szerződés érvényessé nyilvánítása és e feltételnek az MNB középárfolyammal való pótlása nem alkalmazható, mert ez nem szolgálja a fogyasztó érdekeit, egyben ellentétes az uniós joggal. Érvelése szerint az EUB a C-51/17. és a C-186/16., valamint a C-609/19. számú ügyekben részletezte a kockázatfeltáró nyilatkozattal szemben támasztott minimális követelményeket, amelyeknek a perbeli tájékoztatás nem felel meg. E szerint a tájékoztatásnak ki kell terjednie legalább a kölcsönfelvevő lakóhelye szerinti tagállam törvényes fizetőeszköze leértékelődésének és a külföldi kamatláb emelkedésének a törlesztőrészletekre gyakorolt hatására. A perbeli kockázatfeltáró nyilatkozat azonban ilyen

tájékoztatást nem tartalmaz, az kizárólag a "jelentős" kifejezést foglalja magában. Emellett nem tartalmazza azokat a körülményeket, amelyekről az eladónak a szerződés megkötésének időpontjában tudomása volt és amelyek a szerződés későbbi teljesítésére kihatottak. Hivatkozott a Bankszövetség 2006. évi tájékoztatójára, amelyet az alperes a tájékoztatása során figyelmen kívül hagyott. Sételmezte, hogy az elsőfokú bíróság mellözte az alperes Treasury Osztálya alkalmazottjának tanúkénti meghallgatását, aki igazolni tudta volna, milyen ismeretekkel rendelkezett az alperes az árfolyammozgásokat illetően a szerződéskötés időpontjában. Alapvető követelmény, hogy a fogyasztó a devizában nyilvántartott kölcsön felvétele során megértse azt a tényleges kockázatot, amelynek a szerződés időtartama alatt kiteszi magát. Mindemellett a tájékoztatás nem tartalmaz olyan számszerűsített szimulációt, amely alapján a fogyasztó megértheti a lehetséges árfolyamváltozásokhoz kapcsolódó hosszú távú kockázatot, annak valódi mértékét. A perbeli kockázatfeltárás csupán általános szinten mozog, semmilyen értékelhető, átgondolható információt nem tartalmaz, ezáltal nem felel meg az EUB ítéletekben részletezett minimális követelményeknek sem.

[20] Utalt arra, hogy az eljárásban költségmentességben részesült, e tekintetben az elsőfokú ítélet kijavításának van helye.

[21] Az I-III. rendű alperesek fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. Fenntartották, hogy az árfolyamréssel kapcsolatos kereset meg nem engedett keresetváltoztatás. E kereseti kérelem érdemét illetően előadták, az árfolyamréssel kapcsolatos szerződéses rendelkezések tisztességtelensége részleges érvénytelenséget eredményezett, amelyet a DH1.tv. és a DH2.tv. kiküszöbölt, az e tekintetben tisztességtelenül felszámított összeg a törvényi elszámolást követően a felperes javára elszámolásra került. Utaltak az elszámolási és a forintosítási törvény rendelkezéseire, valamint a deviza alapú hitelek forintra történő átváltásánál kötelezően alkalmazandó árfolyamra. A DH.tv-ek alkalmazása nem mellőzhető, az EUB C-51/17. döntése sem tartalmaz ezzel ellentétes álláspontot. Részletezték a C-118/17. és a C-932/12. EUB. döntések ezzel összefüggő álláspontját, illetve értelmezését. Utaltak a Kúria 1/2016. PJE. III.1.c. pontjában rögzített álláspontjára is.

[22] Az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezés tisztességtelensége tekintetében fenntartották az általuk az elsőfokú eljárásban kifejtett indokaikat azzal, hogy a tájékoztatásban foglaltak minden tekintetben megfelelnek az EUB ítéleteiben foglaltaknak és az uniós joggyakorlatnak.

Az ítéltábla döntésének indokai

[23] A fellebbezés alaptalan.

[24] Az elsőfokú bíróság a megismételt eljárás eredményeként a tényállást helyesen állapította meg, abból a jogszabályi rendelkezésekkel összhangban álló következtetéseket vont le, ítéletét teljes körűen és helytállóan indokolta, ezért azt az ítéltábla a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta. A fellebbezésben foglaltakra tekintettel az ítéltábla az alábbiakat kívánja kiemelni.

[25] A felperes az elsőfokú bíróság által elbírált keresetében a perbeli kölcsönszerződés érvénytelenségét az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás tisztességtelenségére és az árfolyamrés érvénytelenségére alapította. A törvényszék ez utóbbi kereseti kérelmet elkésettnek minősítette, ezért a fellebbezésben írtakra figyelemmel elsőként azt kellett vizsgálni, helye volt-e az árfolyamrés érvénytelensége megállapítására irányuló kereset elutasításának.

[26] Keresetváltoztatás alatt a keresetnek a per tárgyát képező elemei, vagyis a keresettel érvényesített jog, az annak alapját képező tényállás és a kereseti kérelem bármelyikének megváltoztatását kell érteni. Nem keresetváltoztatás az, ha a fél a keresettel érvényesített jog megváltoztatása nélkül annak megalapozására újabb tényeket hoz fel, vagy a felhozottakat kiigazítja [Pp. 146. § (5) bekezdés a) pont], megállapítás helyett teljesítést, teljesítés helyett megállapítást követel [Pp. 146. § (5) bekezdés d) pont]. Nincs tehát akadálya annak, hogy a felperes kereseti kérelme indokait további jogi érvekkel egészítse ki. A perbeli esetben azonban nem erről van szó, az árfolyamrés érvénytelensége iránti kereset tényalapja eltérő, azaz a felperes eltérő ténybeli alapokon nyugvó új érvénytelenségi okot jelölt meg, új tényekre és jogszabályhelyekre hivatkozott, ami keresetváltoztatásnak minősül. E keresetváltoztatás pedig csak abban az esetben vizsgálható, ha azt a felperes az alperes érdemi ellenkérelme előadását követő 30 napon belül terjesztette elő [Pp. 146/A. § (1) bekezdés].

[27] A periratok alapján megállapítható, hogy a felperes keresetét a Fővárosi Törvényszéken nyújtotta be 2017. május 16-án, majd az eljárás a Szegedi Törvényszék előtt P.21.802/2017. számon folytatódott. Ez idő szerint a felperes a kölcsönszerződés létre nem jöttére, az árfolyamkockázati tájékoztatás érvénytelenségére hivatkozott, amelyet a DH2. tv. 37. §-ában foglaltak szerinti keresettel egészített ki. Másodlagosan a szerződés érvénytelenségét a Hpt. 213. § (1) bekezdés a), b), d) és e) pontja megsértésére alapította, az érvénytelenség jogkövetkezményének alkalmazását is kérte. Az alperes ellenkérelmét 2018. július 16. napján terjesztette elő, amely a felperes részére 2018. szeptember 10. napján került kézbesítésre. Ezt követően a felperes a keresetét változtatás nélkül fenntartotta, azt 2018. október 10. napján terjesztette ki a III. rendű alperesre, majd az árfolyamrés érvénytelenségére a 2019. június 7. napján kelt beadványában hivatkozott első ízben. E keresetváltoztatás a Pp. 146/A. § (1) bekezdése alapján elkésztett, miután annak előterjesztésére az alperes érdemi ellenkérelme előadását követő 30 napon túl került sor, emiatt érdemben nem vizsgálható, annak elutasításáról az elsőfokú bíróság helytállóan rendelkezett. Az ítéltábla hangsúlyozni kívánja, a polgári eljárás egységet alkot, ebből következően a keresetmódosítás tekintetében nyitva álló határidő nem kezdődik újra azáltal, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezi és a bíróságot új eljárás lefolytatására és újabb határozat hozatalára utasítja. A megismételt eljárás során a felperesnek kizárólag a Pp. 146. § (5) bekezdés a) és d) pontja szerinti keresetváltoztatásra van módja, új, a korábbtól eltérő tényalapon nyugvó kereset előterjesztésére már nincs lehetőség.

[28] Alaptalanul hivatkozott a felperes az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás hiányosságaira, ennek okán a szerződés érvénytelenségére. Az árfolyamkockázat a kirovó és a lerovó pénznem eltéréséből adódó szükségképpen és automatikus következmény, a deviza alapú kölcsönszerződések jellegéből következik (6/2013.PJE.III/2.a. ponthoz tartozó indokolás, EUB. C-51/17. számú ítélet). A kölcsönszerződés részét képező általános szerződési feltételeknek az árfolyamkockázat viselését szabályozó kikötései a szerződés főszolgáltatására vonatkoznak, ezért adott esetben nem világos, nem érthető jellegük miatt a kikötések tisztességtelenségén keresztül idézhetik elő a szerződés egészének érvénytelenségét (1/2014. PJE. 1. pont indokolása).

[29] Az Európai Unió Bírósága a felperesek által is hivatkozott C-51/17. számú ítéletében a 93/13. EKG. tanácsi irányelv értelmezése alapján - egyebek között - meghatározta azokat a szempontokat, amelyek figyelembevételével a nemzeti bíróságoknak vizsgálnia kell a deviza alapú kölcsönszerződések árfolyamkülönbözet viselésére vonatkozó kikötéseinek tisztességtelenségét. Az ítélet e kérdést érintő rendelkezése (a harmadik kérdésre adott válasz) szerint a 93/13. irányelv 4. cikkének (2) bekezdését akként kell értelmezni, hogy az a követelmény, amely szerint a szerződési feltételeket világosan és érthetően kell megfogalmazni, arra kötelezi a pénzügyi intézményeket, hogy elegendő tájékoztatást

nyújtsanak a kölcsönvevők számára ahhoz, hogy ez utóbbiak tájékozott és megalapozott döntéseket hozhassanak. Az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételekre vonatkozó tájékoztatás megfelelőségének vizsgálati szempontjait illetően - lényegében megismételve a C-186/16. számú ügyben kifejtetteket - az EUB kiemelte, annak érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára abban az értelemben, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó fel tudja ismerni, hogy a deviza alapú kölcsönszerződés megkötésével bizonyos mértékű árfolyamkockázatot vállal, mivel a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődhet és az a pénzügyi kötelezettségeire kiható, akár jelentős mértékű gazdasági következménnyel is járhat a számára. Lényegében az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó általános szerződési feltételek tisztességtelenségének vizsgálati szempontjait illetően az EUB ítéletek nem tartalmaznak olyan új szempontokat, amelyeket a vonatkozó gyakorlatában - C-126/13., C-186/16.) az EUB korábban ne fejtett volna ki, vagy amelyeket a Kúria már ne vett volna figyelembe a 6/2013. és a 2/2014. számú PJE határozataiban.

[30] A fentiekkel egyezően foglalt állást az EUB a C-227/18. számú ítéletében is, megállapítva, hogy a világos és érthető megfogalmazás követelményének megfelel az a deviza alapú kölcsönszerződés, amely olyan feltételt tartalmaz, amely úgy terheli a fogyasztóra az árfolyamkockázatot, hogy nem figyelmezteti kifejezetten arra, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa, ha egyfelől a fogyasztót nem csupán arról a lehetőségről tájékoztatták, hogy annak a devizának az árfolyama, amelyben a kölcsönszerződést megkötötték, emelkedhet, vagy csökkenhet, hanem értékelni tudja az árfolyamkockázatnak a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt - esetlegesen jelentős - gazdasági következményeit is.

[31] Mindezek alapján az árfolyamkockázatról való tájékoztatás akkor megfelelő, ha annak alapján az átlagosan tájékozott, körültekintő és figyelmes fogyasztó fel tudja mérni, hogy a szerződéses jogviszony fennállása alatt a nemzeti valuta súlyos leértékelődése is bekövetkezhet és ennek következtében a kölcsönszerződésből eredő pénzintézettel szembeni tartozása és ezzel együtt az általa fizetendő törlesztőrészek összege, illetve száma jelentős mértékben megnövekedhet. Lényeges, hogy sem az EUB hivatkozott ítéletei, sem a Kúria 6/2013. és a 2/2014. számú PJE határozatai szerint nem volt és nem lehetett a pénzintézet feladata a jövőbeli árfolyamváltozás ténye, iránya és mértéke prognosztizálása.

[32] Az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződési feltételek átláthatóságát érintő követelményrendszert a fogyasztói irányelv és azt a hazai jogba átültető szabályozás, valamint az EUB ítéletei tartalmazzák. A C-26/13. EUB ítélet akként foglalt állást, hogy az adott feltételek világos és érthető megfogalmazásának követelménye ahhoz, hogy a fogyasztók tájékozott és megalapozott döntéseket hozhassanak, magában foglalja, hogy az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételnek nemcsak alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára abban az értelemben, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó ne csupán azt legyen képes felismerni, hogy a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődhet, hanem értékelni kell tudnia egy ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségére gyakorolt - esetlegesen jelentős - gazdasági következményeit is. A pénzügyi intézmények feladatába tartozó tájékoztatásnak ki kell terjednie a kölcsönfelvevő lakóhelye szerinti tagállam fizetőeszköze súlyos leértékelődésének és a külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztőrészekre gyakorolt hatására. Mindezek közelebbről annyit jelentenek, hogy a kölcsönfelvevőnek világos tájékoztatást kell kapnia egyrészt arról, hogy a deviza alapú kölcsönszerződés aláírásával bizonyos mértékű árfolyamkockázatot vállal, amely gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat, amennyiben az a pénznem, amelyben jövedelmét kapja, leértékelődik azon devizához képest, amelyben a

kölcsönt nyújtották; másrészt fel kell hívni a banknak a figyelmet az átváltási árfolyam lehetséges változásaira és a devizában felvett kölcsönrel összefüggő kockázatokra; végül pedig a fogyasztó számára tényleges lehetőséget kell biztosítani az összes szerződéses feltétel megismerésére. Az azonban nem elvárás a pénzügyi intézménnyel szemben, hogy az árfolyamváltozást a teljes futamidőre előre felmérje (6/2013. PJE. III.3. pont indokolása), ilyen kötelezettséget a C-186/6. EUB. ítélet sem tartalmaz. Az ítélet fogyasztói irányelv 3. cikk (1) bekezdésének értelmezése tekintetében kimondja, a szerződéskötés időpontjára vetítetten kell vizsgálni a szerződéskötés összes körülményét, így azt is, amiről a szolgáltatónak a szerződéskötés időpontjában tudomása lehetett és a szerződés későbbi teljesítésére kihathatott. Lényeges, hogy a pénzügyi intézmények sem látták előre a gazdasági válság bekövetkezését, annak hatásait az árfolyamváltozásra, valamint ezeknek a törlesztőrészekre gyakorolt hatását. Az alperesek ugyanakkor felhívták a felperes figyelmét arra, hogy az árfolyamváltozás folytán a törlesztőrészek összege előre nem állapítható meg.

[33] Nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy a felperes az árfolyamkockázat viseléséről nem kizárólag a kölcsönszerződés V.4. és V.5. pontja alapján szerezhette tudomást, hanem arról már azt megelőzően is kapott tájékoztatást egy önálló kockázatfeltáró nyilatkozat formájában. A szerződés hivatkozott pontjai, valamint a kockázatfeltáró nyilatkozat áttekinthetően egyértelműen azonosítható, értékelhető tartalommal jeleníti meg a fogyasztó számára az ügylet kockázatait, amely alapján a fogyasztó kellő időben informálódhatott a korlátlan árfolyamkockázatról. A nyilatkozat részletezi a CHF alapú kölcsönügyletek kockázatait, annak okait is. A kölcsönszerződés érintett pontjai szerint az adós tudomásul vette, hogy a forint/deviza árfolyam piaci mozgásából adódóan felmerül a veszteség kockázata és tudomásul vette, hogy a szerződés futamideje alatt a folyósítás napján érvényes és az alperes által alkalmazott forint/deviza árfolyamhoz képest a forint árfolyamának gyengülésével a devizában megállapított törlesztőrészek forintban fizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet, amely kockázat vagyoni hátrányait teljes mértékben viselni köteles. A felperes e tájékoztatás ismeretében döntött a kölcsön felvételéről, az árfolyamváltozásból eredő veszteség lehetőségét megfontolta, fizetőképességét pedig mérlegelte. A kölcsönszerződés kikötései és a kockázatfeltáró nyilatkozat együttes tartalma alapján a felperes az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó mércéjén keresztül számításba vehette egyrészt, hogy a perbeli szerződéshez árfolyamkockázat kapcsolódik, másrészt fel kellett ismernie annak konkrét lényegét, mibenlétét, fizetési kötelezettségeire gyakorolt hatását, valamint azt is, hogy a kockázatviselésnek nincs felső határa, az tehát korlátlan. Az alperes erre vonatkozóan adott tájékoztatása kielégíti a világos, érthető és átlátható tájékoztatás követelményét, ezáltal az azt megállapító szerződési kikötés nem tisztességtelen (Ptk. 209. §).

[34] A felperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles az alperesek fellebbezési eljárási költségének viselésére, amelynek összegét az ítéltábla a 32/2003. (VIII.22.) IM. rendelet 3. § (5) bekezdése és 4/A. §-a alapján állapított meg.

[35] A felperes a fellebbezési eljárás során teljes személyes költségmentességben részesült, ezért a másodfokú eljárási illetéket - a fellebbezés eredménytelenségére figyelemmel - a Pp. 78. § (1) bekezdése és a 6/1986. (VI.26.) IM. rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján az állam viseli. Megjegyzi az ítéltábla, a fenti költségkedvezmény hatálya – az engedélyezés időpontjára tekintettel – csak a másodfokú eljárásra terjed ki, ezért a felperes nem mentesülhet a keresete pertárgyértékéhez kapcsolódóan felmerült elsőfokú eljárási illeték viselése alól, e tekintetben az elsőfokú ítélet megváltoztatására vagy kijavítására nincs mód.

Szeged, 2022. március 23.

Dr. Béri András sk.
a tanács elnöke

Dr. Lengyel Nóra sk.
előadó bíró

Zanóczné dr. Ocskó Erzsébet sk.
táblabíró